

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiae, Speculum Disciplinae, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

Sequitur processus sextus. Cap. XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

Sequitur processus sextus.

C.A.P. XXI.

Nunc de sexto processu, qui in virtutibus puris constat, aliqua simplicibus convenientia & novis in religione competentia proponamus, alta & subtilia magis exercitatis in his referuantes. Quanto enim quisque altius profecerit, & in anteriora se extendere studuerit: tanto altiora & perfectiora intelliget; tam de his quae iam attigit, quam de illis quae nondum actualiter comprehendit. Sicut qui montem ascendit, quo altius scandit eo altius videt quantum adhuc distat à cacumine summitatis: & quod in imo positus aestimauerat esse verticem montis, sublimatus videt vix montis pedem esse: sic & de perfectione nemo propriè nisi perfectus & perfectioni proximus potest loqui. Virtus est ordinatus secundum veritatis iudicium mentis affectus. Sed iudicium veritatis circa quatuor generaliter versatur, circa bonum, & malum, & malum magis malum, & bonum magis bonum. Bonum aliud est corporale & temporale, aliud spirituale & perpetuum, quod sine dubio melius est quam corporale & temporale. Malum autem aliud est culpæ, aliud est pœnæ. Culpæ alia venialis, alia mortalis. Pœna alia transitoria, alia sempiterna. Malum ergo culpæ peius est quod meretur malum pœnæ: quia si culpa non esset, nec pœna esset. Pœna verò transitoria minor est quam sempiterna. Et quia lex veritatis scripta est in corde hominis per iudicium rationis, datae sunt etiam ei in adiutorium affectiones ad fugam mali & apprehensionem boni: quia in his duobus omnis beatitudo consistit, scilicet in elongatione omnis mali, & in fruitione omnis boni.

Septem

Simile
pulchrum.

Virtus
quid.

Septem autem sunt affectiones mētis communiter: spes, timor, gaudium, mœror, amor, odium, & pudor. Harum quatuor ordinantur contra malum, tres autem ad bonum. Nam timor, mœror, odium, & pudor contra malum sunt: spes, amor, gaudium ad bonum se habent. Nam bonum non est timendum, sed optandum & sperandum: nec pro bono est dolendum, sed gaudendum, nisi fortè privatio boni timeatur vel doleatur; quod non est bonum, sed propriè malum. Nam malum est privatio boni vel corruptio. Item bonum non est odium sed amandum: nec de bono pudendum est, sed gloriandum. Gloriatio ideo non dicitur affectio per se, quia sub gaudio comprehenditur & amore. Cum ergo istæ affectiones ordinatæ sunt ad quod debent, iuxta rationis & veritatis iudicium, tunc homo est virtuosus: cum sola mala timet, & magis timenda, id est, magis mala plus timet & dolenda dolet, & odienda odit, & pudenda erubescit, secundum plus & minus, sicut ipsa & dolenda & odienda & pudenda plus vel minus sunt mala: ita cum sola speranda sperat, sicut debet, & amanda amat, & de gaudendis gaudet, secundum quod magis vel minus sunt bona. Summum autem bonum quod est Deus, summè amandum est & ante omnia sperandum, & super omnia in ipso gaudendum, & ea quæ ab ipso retrahunt, summè fugienda & execranda, quæ sunt præcipuè vitia & peccata: quia hæc verè & propriè mala sunt, & omnibus mala, & nulli bona, & ad nihilum bona quibus insunt; licet quandoque bonis cooperentur in bonum mala aliena vel etiam propria post conversionem: vt ex eis magis humilientur & amplius inardescant in amore Dei, qui eos in talibus vitiis tolerauit & à talibus liberauit. Sanctis etiam in gloria

Affectio-
nes septē.

Summum
bonum
Deus.

R 2

auge-

260 S. BONAVENTURAE
augebit lætitiā damnatio reprobōrum : quia
gaudebunt se ab his saluatos , in quibus pote-
rant sicut & illi, nisi Deus eos liberasset , inci-
disse. Multæ sunt aliæ virtutum artificiales di-
uisiones, secundū quod aliæ dicuntur Theo-
logicæ, vt fides, spes, charitas; aliæ Cardinales,
vt prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia;
item aliæ Politicæ, aliæ purgatoriæ, aliæ ani-
mi purgati, aliæ exemplares : quas sicut rudis
rudibus loquens prætereo : solum illum ordi-
nem sequar, quo virtutes principales septem
vitiis opponuntur, cū virtus secundū hunc
sensum non aliud sit quā vitiorum carentia:
& quanto quisque ab omni vitio purior fue-
rit, tanto virtuosior est & perfectior.

De habitu religionis.

CAP. XXII.

Virtus in
obseruan-
tia, nu-
cleus in
testa.

Exod. 26.

Habitus
religiosum
non facit.

SICUT nucleus in testa vel in cortice, sic est
virtus interior cæteris obseruantis in reli-
gione. Omnia enim quæ in obseruantia reli-
gionis apparent, inuenta & statuta sunt pro-
pter obtinendas & conseruandas virtutes. Cæ-
tera autem sine virtute sunt, sicut testa carens
nucleo. Et sicut in tabernaculo fœderis plura
erant velaminum genera intra se protegentia
vel decorātia sanctuarium, scilicet pelles hya-
cinthinæ, pelles arietū rubricatæ, saga cilicina,
cortinæ, & tabulæ parietum, præter alia: ita in
religione plura sunt virtutis tegumenta, vel ad
decorem vel ad custodiam virtutis ordinata;
in quibus non pura virtus consistit, sed quæ-
dam virtutis vmbra, & latētis intrinsecus de-
monstratio figuralis. Vnde qui istis exteriori-
bus contentus interiora postponit, sic est quasi
qui corticem vel testam vacuam sine nucleo
habet. Primū est habitus exterior in vesti-
bus &